

ZAVRŠNI SEMINAR PROJEKTA

U Zagrebu je 18. ožujka održan posljednji od seminara u okviru projekta „Program jačanja kapaciteta za usklađivanje hrvatske poljoprivredne prakse s EU legislativom o zaštiti prirode i okoliša“. Na seminaru je sudjelovalo gotovo stotinu sudionika, djelatnika Ministarstva poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja; Ministarstva kulture; Državnog zavoda za zaštitu prirode; Hrvatskog zavoda za poljoprivrednu savjetodavnu službu; Hrvatskog stočarskog centra; Agencije za zaštitu okoliša RH; Osječkobaranjske, Sisačko-moslavačke, Varaždinske, Zadarske i Zagrebačke županije; javnih ustanova za zaštitu i upravljanje zaštićenih područja prirode Brodsko-posavske, Karlovačke, Krapinskozagorske, Koprivničko-križevačke, Međimurske, Vukovarsko-srijemske i Virovitičko-podravske županije; Hrvatske gospodarske komore; Parka prirode Velebit; Zavoda za zaštitu bilja u poljoprivredi i šumarstvu RH; Agronomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu; Zavoda za sjemenarstvo i rasadničarstvo iz Osijeka; Veleučilišta Slavonski Brod; Grada Zagreba, Grada Osijeka i Grada Siska; kluba zastupnika HSS-a; razvojnih agencija Osječko-baranjske i Šibensko kninske županije, Svjetske banke te više ekoloških i udruga za zaštitu okoliša, kao i poslovnog sektora. Seminaru su nazočili također i poljoprivredni ataše Republike Austrije, gosp. Christian Brawenz te izaslanica poljoprivrednog atašea Kraljevine Nizozemske, gđa Dubravka Bačić.

Nakon pozdravne riječi gosp. Davora Percana, voditelja projekata za okoliš, energetiku i prirodne resurse Delegacije Europske komisije u Republici Hrvatskoj, uvodno predavanje o Prilagodbi hrvatskog sustava poljoprivrednih potpora sustavu potpora u EU, održao je gosp. Miroslav Božić, ravnatelj Uprave za poljoprivrednu politiku i međunarodnu suradnju Ministarstva poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja RH. Srž izlaganja su činile tri cijeline: pregovori RH s Europskom komisijom u Poglavlju 11., nastojanja Hrvatske da uskladi svoju politiku s politikom EU-a za poljoprivredu i ruralni razvoj, te modeliteti izravnih plaćanja prije i nakon ulaska Hrvatske u EU. Sudionike je posebno zanimala sudbina iznosa poljoprivrednih potpore, naročito imajući u vidu da su postojeći prosječni iznosi izravnih plaćanja u Hrvatskoj veći za: 20% od EU-15, 37% od EU-25 te 199% od EU-10 (novih zemalja članica). O pripremama za provođenje EU Uredbe o nitratima u Hrvatskoj, govorila je gđa.

Gđa. Ružica Drmić, ravnateljica Uprave vodne politike i međunarodnih projekata Ministarstva regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva RH. Uredba o nitratima ima za cilj smanjiti onečišćenja voda koja su uzrokovana ili potaknuta nitratima poljoprivrednog podrijetla, te spriječiti daljnje onečišćenje. Predavanje je rasvijetlilo obveze koje Hrvatska ima oko uvođenja Uredbe o nitratima. Za očekivati je da će do kraja 2009. godine biti donešena Odluka o područjima podložnim eutrofikaciji i područjima ranjivim na nitrate. Dogovori o tome koji postotak teritorija Hrvatska treba proglasiti područjem ranjivim na nitrate još su u tijeku. Postojeći prijedlog je oko 40%, ali s obzirom da se više od polovice teritorija RH nalazi u krškom području, koje je izrazito osjetljivo na pronos nitrata u vodu, moguće je da ovaj postotak bude i nešto veći.

Gosp. Josip Hren, voditelj Odsjeka za planove gospodarenja prirodnim dobrima iz Ministarstva kulture RH govorio je o ugradnji mjera zaštite prirode u sektor poljoprivrede iz perspektive pridruživanja Hrvatske Europskoj Uniji. Hrvatska je izrazito bogata biološkom raznolikošću, a poljoprivreda djelatnosti koja istovremeno može i negativno i pozitivno utjecati na stanje

biološke raznolikosti. Zaštita prirode se u Hrvatskoj provodi kroz očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti te zaštitu prirodnih vrijednosti. Glede zakonodavstva iz područja zaštite prirode, Hrvatska je već uskladila svoje propise s onima Europske unije, a Ministarstvo kulture ima razrađene mjere za ocjenu prihvatljivosti zahvata na prirodu.

Ravnatelj Državnog zavoda za zaštitu, gosp. Davorin Marković, govorio je o Ekološkoj mreži Hrvatske, NATURI 2000 i poljoprivredi. Hrvatska sadrži iznimno bogatstvo biološke raznolikosti u europskim okvirima i jedna je od rijetkih zemalja koja se proteže na čak četiri biogeografske regije. Kao buduća članica EU, Hrvatska je obvezna očuvati područja koja su ključna za ugrožene vrste i staništa (NATURA 2000). Sukladno tome, Hrvatska mora primjenjivati i odredbe EU Uredbe o staništima i Uredbe o pticama. No kako EU Uredba o staništima ne pokriva specifičnosti Hrvatske, u procesu pregovora s EU, Hrvatska traži proširenje dodataka ove uredbe kako bi bilo moguće uključiti specifičnosti Hrvatske i drugih ne-EU članica. Prijedlog NATURA 2000 područja za Hrvatsku već postoji. Pri odabiru područja korišteni su isključivo znanstveni kriteriji, a odabir je bio popraćen intezivnim konzultacijskim procesom sa svim zainteresiranim dionicima, naročito onima s terena. Poljoprivredna staništa čine veliki dio NATURA 2000 područja u Hrvatskoj, a među njima, naročito su zastupljeni travnjaci. Travnjaci su izuzetno važni za očuvanje biološke raznolikosti u Hrvatskoj. Primjerice, suhi kontinentalni travnjaci (Festuco- Brometalia) važni su lokaliteti za kačune. Istočno submediteranski suhi travnjaci (Scorzoneretalia villosae) su ključni za opstanak velike i planinske ševe, kamenjarke i ćukavice, itd.

O procesu izrade i primjeni nedavno donešenih Načela dobre poljoprivredne prakse za Hrvatsku, govorio je gosp. Ivan Katalinić, ravnatelj Hrvatskog zavoda za poljoprivrednu savjetodavnu službu, koji je ujedno bio i predsjednik povjerenstva za izradu Načela dobre poljoprivredne prakse. Riječ je o smjernicama kojima se poljoprivredni proizvođači upućuju u načela i mjere zaštite tla, vode, zraka i dobrobiti životinja. Hrvatska je nedavno donjela i Pravilnik o dobroj poljoprivrednoj praksi u korištenju gnojiva (NN 56/08), koji stupa na snagu danom pristupanja RH u EU, a koji će biti važna sastavnica Uredbe o nitratima. Važan doprinos uvođenju dobre poljoprivredne prakse u Hrvatskoj bit će i projekt „Kontrola onečišćenja u poljoprivredi”, koji je financiran darovnicom (5 milijuna USD) Svjetske banke/ Globalnog fonda za zaštitu okoliša. Projektom će se demonstrirati mjere kojima se smanjuje gubitak hranjiva iz poljoprivrednih izvora u površinske i podzemne vode i podići svijest o učincima gospodarenja nitratima kod poljoprivrednih savjetodavaca i proizvođača.

Gđa. Sonja Karoglan Todorović, izvršna direktorica Ecologice i voditeljica projekta, govorila je o provedbi cross-compliance regulative u zemljama Europske Unije. Zajednička poljoprivredna politika EU-a je jedna od najvažnijih i najsloženijih sastavnica zajedničke unije zemalja članica. Oko 40% sveukupnog EU budžeta odlazi na Zajedničku poljoprivrednu politiku. Stoga ne iznenađuje da je od 1992. godine do danas, doživjela čak tri reforme. ZPP se mijenjala kako bi zadovoljila izmjenjene društvene potrebe. Njene ključne zadaće danas su osigurati dobar životni standard za poljoprivrednike i kvalitetnu hranu po pristupačnim cijenama; očuvati ruralna područja, prirodu i okoliš, te osigurati zdravstvenu ispravnost hrane i mogućnost proizvodnje biogoriva. Nakon posljednje reforme iz 2003. godine, Zajednička poljoprivredna politika počiva na dva stupa: zajedničkog organizaciji tržišta i ruralnom razvitku. Cross compliance (međusobna usklađenost) je sredstvo provođenja već postojećih EU Direktiva iz područja zaštite prirode, okoliša, zaštite zdravlja ljudi i

životinja u sektoru poljoprivrede. Plaćanja proizvođačima uvjetovana su poštivanjem uvjeta zaštite okoliša, zaštite zdravlja i dobrobiti životinja te dobre poljoprivredne prakse. Nepoštivanje mjera višestruke sukladnosti povlači za sobom smanjenje ili potpuno obustavljanje isplate poticaja. Stare zemlje članice morale su početi s primjenom višestruke sukladnosti od 2005. do 2007. god., a nove zemlje članice imaju obavezu primjenjivati je od 2009. godine, osim Bugarske i Rumunjske, u kojima je primjena odgođena za 2013. godinu.

O iskustvima s primjenom EU cross-compliance legislative u Republici Irskoj govorio je gosp. Al Grogan, načelnik Odjela integrirane kontrole u inistarstvu poljoprivrede Republike Irske. U predavanju je objašnjena organizacija i djelovanje službe nadzora nad provođenjem cross-compliance odredbi, te dati primjeri prekršaja i kazni. Najveći problemi su u poštivanju odredbi Uredbe u nitratima. U 2008. godini, gotovo 20% gospodarstava nad kojima je izvršen nadzor, prekršila su jednu ili više zahtjeva Uredbe o nitratima.

Iskustva s primjenom EU cross-compliance legislative u zaštiti prirode u Austriji predstavio je gosp. Wolfgang Suske, director konzultantske kuće Suske Consulting i voditelj EU-PHARE projekta o uvođenju NATURA-e 2000 u Hrvatskoj. U Austriji se pod ekološkom mrežom NATURA 2000 nalazi oko 12% svih poljoprivrednih površina, a 150,000 gospodarstava prima poticaje za gospodarenje u NATURA 2000 područjima.

O tome pogoduje li EU Zajednička poljoprivredna politika poljoprivredi na područjima bogatima biološkom raznolikošću govorio je gosp. Guy Beaufoy, iz Europskog foruma za zaštitu prirode i pastoralizam. Na primjerima iz Španjolske i nekih drugih EU zemalja razvidno je da postojeća politika poticaja ne ide uvijek u prilog malim, ekstenzivnim proizvođačima koji gospodare na područjima s visokom biološkom raznolikošću. Tako na primjer, za neke radno intenzivne djelatnosti, poput ručnog branja maslina ili pastirski način ovčarenja, nije moguće dobiti poticaj. Postojeća situacija zahtjeva nadopunu EU Zajedničke poljoprivredne politike kako bi se omogućila bolja zaštita biološke raznolikosti.

Gosp. Gwyn Jones, predsjednik Europskog foruma za zaštitu prirode i pastoralizam govorio je o primjeni EU cross-compliance legislative u Škotskoj iz perspektive područja s težim uvjetima gospodarenja. Primjerena politika poticaja je ključ za očuvanje ruralnih sredina u područjima s težim uvjetima gospodarenja. Mjere poljoprivrednookolišnog programa su se pokazale zanimljivim izvorom prihoda za one poljoprivredne proizvođače koji skrbe o zaštiti prirode i izvan okvira zahtjeva dobre poljoprivredne prakse.